

Toarps hembygdsförening

Nr 09 04 51

Såg- och kvarnlämning

Senåsa

Koordinater WSG84

57.704000,13.039918

Text och bilder är utdrag ur: "Från "skrevet" till 9-an! - En bok om Gånghester"

Kvarnlämning bestående av en dammvall med fäste för skvaltkvarn. Kvarnfästet raserat med mycket sten i bäcken. Dammvallen är cirka 30 m lång och 3 m bred intill en vattenränna. Dammen är belägen vid Jordbrobäcken utmed banvallen mellan Gånghester och Dalsjöfors. En stig leder över bäcken mot Åkullen, idag belagd med slipers.

Lämningar av damm vid Jordbrobäcken.

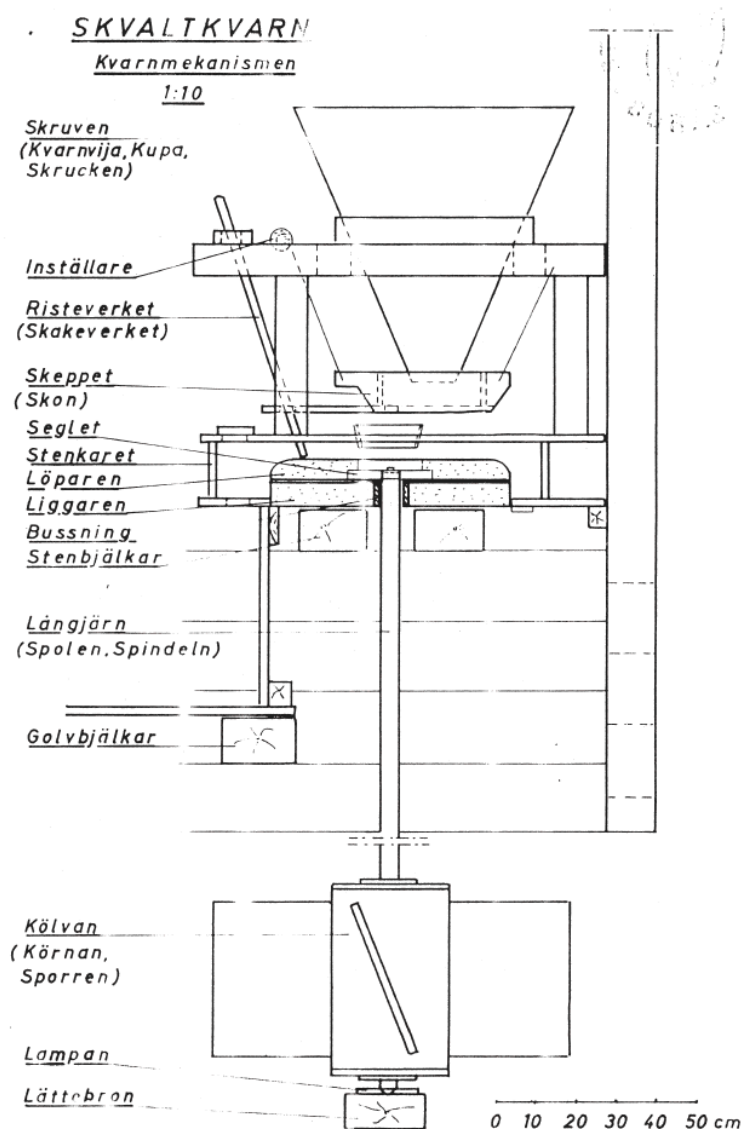
[Tillbaka till Gånghester](#)

Skvaltkvarnen var en föregångare till hjul- och väderkvarnen och användes mest för malning av säd för husbehov. Vanligtvis slog flera bönder sig ihop om en kvarn som kunde drivas kooperativt. Det finns lämningar från kvarnar inte bara vid Jordbrobäcken utan även vid bäcken från Hårsåsen mot Älmhult.

Det finns även lämningar från mindre kvarnar på andra områden. Till drift behövdes inte mer vatten än vad som rinner genom ett stövelskaft kan man läsa om i litteraturen.

För att driva en kvarn måste man ha tillstånd från kvarnkommissionen då den var skattebelagd men det fanns många kvarnar utan tillstånd och många torpare byggde enkla kvarnar som lätt kunde monteras ner när fogden kom.

I gamla skrifter finns att läsa att Senåsa fått tillstånd att bedriva för husbehov kvarn och såg på kronoallmänningen Trehörningen tillsammans med hemmanen Långhult och Ryd. Troligen är ovannämnda kvarnlämning densamma. I Ramnaparken i Borås finns en skvaltkvarn att beskåda.

Skiss på skvaltkvarn.